

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih: 10 Mart 2023

Sayı: 49708

79378

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan soruların Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat BİLGİN tarafından yanıtlanması için gereğini saygılarımla arz ederim

Ünal Demirtaş

Zonguldak Milletvekili

Sosyal Güvenlik Kurumu'nun, Mayıs 2022 istatistiklerine göre ülkemizde 4 milyon 56 bin 767 kişi ölüm aylığı almaktadır. En düşük dul ve yetim aylığı bağlama oranı %25, en yüksek dul ve yetim aylık bağlama oranı %75'tir. Dul ve yetim aylıkları arasında, vefat eden kişinin sigortalılık süresi, prim gün sayısı gibi sebeplerle büyük farklar oluşmaktadır. Bugün ülkemizde, emekli maaşları ile ilgili sorunların tamamı doğrudan dul ve yetim aylıklarına da yansımaktadır. Emekli maaşlarındaki aylık bağlama oranlarının düşük olması, aylıklar arasında intibak sağlanamamış olması, emeklilerin geçinmelerine yetecek düzeyde aylık alamamaları, dul ve yetim aylıkları açısından da sorun oluşturmaktadır. Ülkemizde asgari ücret üzerinden, sigorta primleri ödenen ve emekli olan bir sigortalının hayatını kaybetmesi halinde, alacağı 5.500TL emekli maaşının, %50'si dul aylığı olarak, %25'i de yetim aylığı olarak bağlanabilecektir. Bu durumda, sigorta emeklisi ile BAĞ-KUR emeklisinin alabileceği maaş 5 bin 500 liradır. Bu durumda hak sahibi olan ve %50 oranla aylık bağlanan eşin alacağı dul aylığı 2.250 lira, %25 oranla aylık bağlanan çocuğun ise alacağı yetim maaşı 1.375 liradır. Devlet memur olan bir çalışanın emeklilikte alacağı en düşük maaş 6 bin 924 liradır. Bu durumda, %50 aylık bağlama oranı üzerinden eşin alacağı dul maaşı 3 bin 462 lira, %25 aylık bağlama oranı üzerinden çocuğun alacağı yetim maaşı ise 1.731 liradır. Her üç sigorta türünde de vefat eden sigortalının geride kalan hak sahibi yakınları, son derece cüzi aylıklar almaktadır.

Bugün ülkemizde, dul ve yetim aylıklarında bir taban aylığı belirlenmemiş olması, ülkemizdeki yüksek enflasyon ve hayat pahalılığı karşısında, emekli maaşlarına yapılan zamların zaten düşük olan dul ve yetim maaşlarını iyileştirecek düzeyde olmaması nedeniyle, ülkemizde dul ve yetim aylığı alan milyonlarca kişi aldığı aylıklarla geçimini sağlayamamaktadır. Dul ve yetim aylığı alan hak sahipleri, vefat eden sigortalının hak ettiği emekli maaşı, vefat eden sigortalının prim gün sayısı, hizmeti ve sigortalılık başlangıç süresine göre değişmektedir. Buradaki sorun, ülkemizde emekli aylıkları için belirlenen en düşük emekli aylık miktarının çok düşük olmasıdır. Ülkemizde emekli aylıklarındaki taban maaşın düşüklüğü dul ve yetim aylıklarının da çok düşük düzeyde kalmasına neden olduğu için en düşük emekli aylığının asgari ücret seviyesinde olması gerekmektedir. Her ne kadar günümüzde asgari ücret de olması gerektiği seviyede değilse de, emekli aylıklarına göre, ülkemizin ekonomi gerçeklerine daha yakın bir seviyededir. Dolayısıyla en düşük emekli aylığının asgari ücret seviyesine çekilmesi dul ve yetim aylıklarında da bir iyileşme sağlayacaktır. Bununla birlikte dul ve yetim aylıklarında herhangi bir taban aylığı belirlenmemesi, dul ve yetim

aylıkları arasında bir uçuruma neden olmaktadır. Bu nedenle ülkemizin içinde bulunduğu ağır ekonomik koşullar göz önüne alınarak, dul ve yetim aylıklarında en az 3 bin 500 liralık bir taban aylığı belirlenmelidir. Ayrıca, dul ve yetim aylığı alan kişi kendisinin de emekli olması halinde, bayram ikramiyesini hiç alamamak, bu aylığı alan kişinin emekli olmaması halinde ise bayram ikramiyesi hisseler oranında yapılmaktadır. Yani %50 oranı üzerinden dul maaşı alan bir eş, 1100 liralık bayram ikramiyesinin ancak 550 lirasını alabilmektedir. Oysa bayram ikramiyesi, emeklilerin içinde bulundukları ekonomik sıkıntılar karşısında onları bir nebze olsun rahatlatmak amacıyla getirilmiş bir düzenlemedir. Yukarıda açıklanan sebeplerle dul ve yetim maaşlarında günümüz ekonomi koşullarına göre düzenleme yapılması gerekmektedir

Bu çerçevede;

- 1) Önergenin cevaplandığı tarih itibariyle ülkemizde kaç kişi, hangi oranda dul aylığı almaktadır?
- 2) Önergenin cevaplandığı tarih itibariyle ülkemizde kaç kişi, hangi oranda yetim aylığı almaktadır?
- 3) Önergenin cevaplandığı tarih itibariyle 3 bin 500 liradan daha düşük dul ve yetim aylığı alan kişi sayısı kaçtır?
- 4) Önergenin cevaplandığı tarih itibariyle 5 bin 500 liradan daha düşük dul ve yetim aylığı alan kişi sayısı kaçtır?
- 5) Dul ve yetim aylıklarında bir taban aylığı belirlenmesi ile ilgili bir çalışmanız bulunmakta mıdır? Eğer böyle bir çalışmanız varsa ne kadar taban aylığı belirlenmesi planlanmaktadır?
- 6) Dul ve yetim aylığı alanların, bayram ikramiyelerinden tam olarak faydalanmaları için bir çalışmanız var mıdır?
- 7) Ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik buhran göz önüne alınarak, dul ve yetim aylıklarına seyyanen zam yapılarak, dul ve yetim aylıklarının iyileştirilmesi düşünülmekte midir?